Nr. 8. Lwów, dnia 23 lutego 1908. Rok VI.

ADRES: WYDAWNICTWO „GMINY“ we Lwowie.

GMINA

TYGODNIK POŚWIĘCONY INTERESOM GMIN I RAD POWIATOWYCH.

CAŁOROCZNA PRZEDPŁATA z dostawą 6 koron

Założyciel *Tadeusz Romanowicz.* Wydawca i odpowiedzialny redaktor: *Maryan Orłowski.*

Wiadomości urzędowe.

L. 604. KONKURS.

Przy Wydziale powiatowym w Chrzanowie są do nadania posady trzech starszych dozorców drogowych, z siedzibami w Krzeszowicach, Jaworznie i Alwerni, względnie w jednej z miejscowości koło Alwerni,, którą Wydział powiatowy oznaczy.

Posady te nadane zostaną prowizorycznie na rok jeden za wynagrodzeniem po 100 koron miesięcznie. Po upływie roku może nastąpić stabilizacya, która nadaje prawo do poborów: 1200 koron rocznej pensyi i 300 koron rocznie na koszta obchodów, tudzież prawa do nabycia trzechleci po 75 koron i do zabezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy (emerytury).

Obowiązki dozorcy drogowego określa instrukcya, zresztą winien się tenże ściśle stosować do zarządzeń Wydziału powiatowego, a w szczególności inżyniera dróg powiatowych.

Kandydaci ubiegający się o powyższe posady mają się wykazać oprócz ogólnych warunków jak nienaganne i moralne życie, wiek niżej 40 lat zdatność fizyczna:

a) że posiadają elementarne wykształcenie,

b) że są praktycznie obznajomieni z robotami na drogach i konserwacyą tychże,

c) skreślić w podaniu dotychczasowy przebieg życia i zatrudnienie przy poparciu tegoż odnośnymi świadectwami.

Pierwszeństwo w uzyskaniu powyższej posady zastrzega się wysłużonym podoficerom oddziałów telefonicznych wojska.

Podania wnosić należy do Wydziału powiatowego w Chrzanowie bądź bezpośrednio, bądź też, jeżeli kandydat zostaje w służbie, za pośrednictwem swej władzy przełożonej, najdalej do dnia 10 marca 1908.

W Chrzanowie, dnia 10 lutego 1908

Wydział Rady powiatowej.

V. Prezes:
E. Mycielski m. p.

Sekretarz:
Dr. Wł. Majewski m. p.

Rozporządzenia władz.

Budownicze przepisy.

DO POPRAWIENIA.

Bardzo poważna omyłka druku zaszła w Nr. 7. „Gminy“ z 16 lutego 1908 w ustępie o przepisach budowniczych (Str. 42 „Gminy“ u dołu).

Rozporządzeniem z dnia 28 stycznia 1908 L. 7133 uznał Wydział krajowy, że „gonty nie mogą być uważane za materyał ogniotrwały.“

Uprasza się zatem w numerze 7 „Gminy“ w ostatnim wierszu drugiej strony (Str. 42) przed słowem „ogniotrwały“ dopisać słowo „nie“ zaś w wierszu przedostatnim cyfrę 27 (stycznia) poprawić na „28“.

Krycie dachów.

Wydział powiatowy Krakowski odniósł się do Wydziału krajowego z następującym wnioskiem, względnie przedstawieniem w sprawie instrukcyi o pożyczkach dachówkowych, przypuszczając, że Wydziały powiatowe ze swej strony przyłączą się do odnośnej petycyi a to z możliwym pospiechem.

Rzecz to bardzo słuszna.

Wydział pow. krak. Kraków 7 stycznia 1908.

L. 5. 908. ODPIS.

Rozporządzeniem z dnia 11 grudnia 1907 L. 115913 Wydział krajowy przysłał nam swą instrukcyą z tej samej daty tj. z dnia 11 grudnia 1907 L. 115.913 w sprawie pożyczek bezprocentowych dla Reprezentacyi powiatowych z krajowego funduszu pożyczkowego na ułatwienie krycia budynków materyałem ogniotrwałym“, reskryptem zaś z dnia 14 grudnia 1907 L. 99257, Wydział krajowy, przyrzekając tutejszej Reprezentacyi powiatowej z tegoż funduszu pożyczkę 20.000 koron, zastrzegł ściśle zastosowanie się do tejże instrukcyi. Niektóre jednak z przepisów instrukcyą tą objętych są tak surowe, że należyte wykorzystanie pożyczek bezprocentowych na popieranie ogniotrwałego krycia dachów bardzo utrudnią Reprezentacyom powiatowym.

Mamy na myśli postanowienia instrukcyi, odnoszące się do pożyczek zaciągać się mających celem dalszego rozpożyczania bez procentu ubogiej ludności włościańskiej i małomiejskiej na ułatwienie ogniotrwaełgo krycia dachów, albowiem dotąd na ten tylko cel Rada powiatowa krakowska uchwaliła zaciągnąć pożyczkę.

1. Pierwszym z tych utrudniających warunków jest postanowienie (paragraf 2 instrukcyi), że skrypt dłużny a raczej skrypty dłużne, które Wydział powiatowy ma zeznać na zaciągnąć się mającą przez powiat pożyczkę, ma mieć formę aktu notaryalnego z mocą egzekucyi wprost z tego aktu. Warunek ten naraża powiaty na znaczne stosunkowo wydatki, bo wiadomo, że skrypty dłużne, w formie aktów notaryalnych sporządzone, są najkosztowniejszą formą dokumentów. Nie jest zaś obostrzenie to ani konieczne, ani newet potrzebne. Prawda, że skrypt dłużny w formie aktu notaryalnego z egzekucyą wprost z aktu daje Wydziałowi krajowemu możność stawienia w wydatki budżetowe powiatu kwoty ze skryptu tego spłacić się mającej (paragraf 22. ustawy o reprez. powiat.) Jednakże trudno przypuścić, aby którakolwiek Reprezentacya powiatowa niechciała spłacać przypadających rat pożyczki, tudzież, aby Wydział krajowy w stosunku do Reprezentacyi powiatowej musiał uciekać się aż do kroków przymusowej egzekucyi. Gdyby zaś do tego przyjść miało, zwłaszcza w tych razach, jeżeliby która Reprezentacya powiatowa otrzymanej waluty pożyczki nie zużyła na cel właściwy, a Wydział krajowy chciał walutę tę zaraz ściągnąć to do tego samego celu może Wydział krajowy dojść drogą pozwu i wyroku sądowego na podstawie zwykłego skryptu dłużnego. Obecnie postępowanie sądowe według obowiązującej nowej procedury jest tak szybkie, że w sprawach tak prostych, jak o zapłatę długu z mocy skryptu dłużnego, wyrok można uzyskać w kilku tygodniach. Dlatego dziś sporządzanie skryptów dłużnych w formie aktów notaryalnych z egzekucyą wprost z aktu należy do rzadkości i używa się wobec takich dłużników co do których zachodzi obawa nagłej zmiany ich zdolności płacenia, ucieczki itp. Co do żadnej z Reprezentacyi powiatowych żadna z tych obaw nie zachodzi. Gdyby jednak nawet zaszedł ten możliwy ale nieprawdopodobny przypadek, żeby Wydział krajowy musiał zastosować do którego z powiatów środki egzekucyjne, to mógłby je bardzo łatwo i dosyć wcześnie zastosować na podstawie wyroku sądowego. Wobec tego skrypt dłużny z egzekucyą wprost z aktu, kosztowny i uciążliwy dla Reprezentacyi powiatowej, nie jest dla Wydziału krajowego potrzebny nawet w najgorszym nieprawdopodobnym przypadku.

Tę samą formę skryptów dłużnych przepisuje instrukcya (paragraf 8 ustęp ostatni) dla pożyczek dachówkowych, które zaciągać będzie ludność uboga włościańska i małomiejska u powiatów z funduszu krajowego dachówkowego. Co do tych pożyczek i co do tych dłużników mogłaby w jakimś nadzwyczajnym przypadku zajść potrzeba zastosowania tej formy skryptu dłużnego, ale to już powinno być zostawione ocenie Reprezentacyi powiatowej, która uchwalając przyjęcie na powiat pożyczki, równocześnie postanowi, jakie ostrożności mają jej organa wykonawcze zachować przy dalszem rozpożyczaniu pożyczonych pieniędzy. Tutejsza Rada powiatowa uczyniła to już w uchwale swej w dniu 25 września 1907. Kategoryczny przepis instrukcyi, że udzielanie pożyczek dachówkowych przez powiaty może nastąpić tylko za skryptami notaryalnemi z egzekucyą wprost z aktu, wkracza zatem w zakres działania Reprezentacyi powiatowych. Z drugiej strony przepis ten narażałby pożyczających, którzy według instrukcyi należeć będą do ubogiej ludności, na niestosunkowo znaczne kosztą. Wysokość tych kosztów dosięgnęłaby bardzo wysokich cyfr, gdy się zważy, że z natury rzeczy ludność będzie zaciągać pożyczki drobne — w każdym powiecie musianoby więc zeznawać dla tych pożyczek setki skryptów notaryalnych.

3. Wreszcie postanowienie paragrafu 13.

instrukcyi, iż Wydział krajowy przyznaną pożyczkę wypłacać będzie Wydziałowi powiatowemu stopniowo w miarę udowodnienia odpisami wydanych promes, iż przyrzekł pożyczki dachówkowe w takiej kwocie, w jakiej domaga się wypłaty pożyczki, jest dowodem wielkiej nieufności i podejrzliwości wobec Reprezentacyi powiatowej. Z drugiej strony to dla Reprezentacyi powiatowej przykre postanowienie, i cały w paragrafie 3 instrukcyi przepisany sposób postępowania z pożyczkami dachówkowemi kwestyonuje całą użyteczność pożyczek dachówkowych. Kto zna tę ludność, dla której pożyczki dachówkowe są przeznaczone, ten przyzna, że ani jeden procent potrzebujących pożyczki nie myśli o tem na pół roku naprzód, nie wie czy i jak będzie budował, nie ma planu ani kosztorysu budowy, nie wie czy i ile będze potrzebował pożyczyć. Te wszystkie szczegóły stają się dla ludności tej aktualne dopiero z chwilą przystąpienia do budowy. Dla niej pomocną i użyteczną stanie się pożyczka dachówkowa dopiero wówczas i tylko wówczas, jeżeli będzie się ją dawało wcześnie, w chwili potrzeby, bez utrudnień aktami notaryalnemi i znacznymi kosztami przy zaciąganiu pożyczki. Ludność ta mniej ceni bezprocentowość pożyczki, niż ułatwiania, pośpiech i oszczędzenie kosztów przy jej zaciągnięciu. Znają tę właściwość naszej ludności włościańskiej i małomieszczańskiej lichwiarze, i właśnie przez te udogodnienia przy pożyczaniu mimo lichwiarskich procentów znajdują zawsze jeszcze w tych sferach ludności tak szerokie pole dla swych zyskownych dla siebie a rujnujących dla ludności operacyi kredytowych, podczas gdy poważne instytucye kredytowe trzymające się dogodnych dla siebie form, niezdobywają sobie zaufania. Jeżeliby więc Wydział krajowy nie raczył zmienić tych utrudniających warunków co do pożyczek dachówkowych, wówczas zwyczajny przebieg co do tych pożyczek byłby taki, że ludność spostrzegłszy przy budowie, iż pożyczki potrzebuje, szukałaby jej u lichwiarzy a dopiero później przy wolniejszej chwili lub co prawdopodobniejsza, dopiero wówczas, gdy wyssana nie będzie w stanie spłacić lichwiarskiej pożyczki, będzie pożyczki te konwertować przez zaciąganie pożyczek dachówkowych w Wydziale powiatowym. Powyższe swe uwagi pozwala sobie Wydział powiatowy przedłożyć Wydziałowi krajowemu z tem silniejszem przekonaniem, że opiera się na dużem i długiem doświadczeniu. Od jesieni roku 1895 prowadzi bowiem tutejszy Wydział powiatowy kasę pożyczkową utworzoną z tak zwanego funduszu laudemialnego, z którego udzielił w ciągu 12 lat przeszło 1.600 pożyczek na sumę przeszło 390.000 koron. Nadto, jak już wspomnieliśmy w sprawozdaniu z dnia 28 września 1907 L. 1735, Reprezentacya powiatowa tutejsza za zwykłym skryptem dłużnym zaciągnęła w roku 1906 20 tysięcy koron w tutejszym Towarzystwie Wzajemnych ubezpieczeń za procentem po 4 proc. i za tym samym procentem w ciągu niespełna pół tora roku tę kwotę w drobnych pożyczkach na dachówki rozpożyczyła właścicielom drobnych realności.

Z przytoczonych powodów Wydział pow. krakowski usilnie uprasza Wydział krajowy o zmianę wspomnianej instrukcyi L. 115.913 w tym kierunku, że 1) Wydział krajowy raczy odstąpić od żądania aktu materyalnego z egzekucyą wprost z aktu dla skryptów dłużnych na pożyczki przez powiat zaciągnąć się mające, 2) Wydział krajowy raczy pozostawić uchwale Rady powiatowej względnie Wydziału powiatowego ustanowienie formy skryptów dłużnych i ustanowienie dalszych warunków pożyczek na ogniotrwałe dachy przez powiat udzielać się mających. 3) Przyznaną pożyczkę bezprocentową 20 tysięcy koron, raczy Wydział krajowy wypłacić w dwóch lub trzech ratach każdego czasu w miarę potrzeby, a nie w terminach: styczniowym i sierpniowym, przytem wypłata drugiej i trzeciej raty nastąpić może dopiero po wykazaniu się z użycia kapitału pożyczkowego raty pierwszej a względnie drugiej.

Wiceprezes S. Skrzyński mp.

Sekretarz S. Stafiej m. p.

Uwaga redakcyi.

„Gmina“ dawno stała i broniła tego stanowiska. Wystarczyłaby legalizacya podpisów przez same władze auton., jak na poczcie wolno legalizować pełnomocnictwa pocztowe bez żadnych kosztów.

I jeszcze jedno.

Już poprzednio nieraz podnosiliśmy jak bardzo wskazanem jest iżby Wydział krajowy przed uchwaleniem ustaw i instrukcyj, zapytywał inne Władze autonomiczne o opinię i żądał wniosków odnośnych. Wszak i ministerya urządzają ankiety fachowe. Dlaczegoż i w sprawach ustawodawstwa autonomicznego nie iść za tym uzasadnionym i praktycznym przykładem?

KRONIKA.

— PŁACE ROBOTNIKA POLSKIEGO ZAGRANICĄ. Okręgowy Urząd pośrednictwa pracy podaje zasadnicze płace ofiarowywane tego roku zagranicą galicyjskim robotnikom sezonowym, co jest ważne nietylko ze względu na znaczenie tego momentu dla samego ruchu wychodźczego, ale i z tego powodu, że wskutek krążenia bardzo znacznej liczby zagranicznych kontraktów wśród ludności wiejskiej znajomość zarobków zagranicznych staje się dziś miarą dla wysokości żądań robotników w kraju.

W Danii mężczyźni otrzymują dziennie 1.79 M., podczas pięciu tygodni żniw 2 M. 24 f., silni chłopacy 1.52 M. względnie 1.85 M., kobiety 1.30 M. względnie 1.68 M., wyrostki 1.30 M. względnie 1.68 M. Na akord za mòrg magdeburski zarabiają przy sianiu buraków 280 M., za inne roboty prz cukrowych burakach od 2.24—3 M., przy burakach pastewnach 4.50—6 75 M. Wykopanie, oczyszczenie i nykrycie liśćmi buraków cukrowych jest wynagradzane po 10 M. od jednego morga mag. óawnającego się połowie naszego morga. Przy kalarepie i turnipsie od 1 m. mg. 3 40—5-60 Mr. przy cykoryi 2.80—7 84 M., przy kartoflach od cetnara 13 fen.

W Szwecji na akord przy burakach 1.78 do 3 koron skandynawskich (1.33 koron austr. tj. 1 kor. skand.). Wybieranie, czyszczenie i zbieranie w kopce buraków cukrowych 16 k. sk. od 1 m. mg., kopanie ziemniaków 1,78 k. sk. Nadto w Szwecji i Danii każdy robotnik dostaje tygodniowo 12 i poł kg. kartofli i dziennie 1 litr zbieranego mleka.

W Czechach otrzymują kosiarze miesięcznie 28—34 koron, mężczyżni nie umiejący kosić 25—30 koron, kobiety 24—28 kor., wyrostki 16—20 kor., nadto tygodniowo mężczyzna 10 funt., kobiety i chłopcy 8 f. chleba, 5 l. zbieranego lub 3 i pół niezbieranego mleka, 25 f. ziemniaków, 1 f. grochu, 1 f. ryżu, tyleż krup jęczmiennych, mięsa i słoniny, pół funta soli. W Niemczech ceny w różnych okolicach są nieco odmienne, przeciętnie przy pełnym deputacie jak w Czechach dziennie dostaje mężczyzna 1-1 50 M. chłopcy do 1 20 M, kobiety 1 10 M. przy pół deputacie w prowincji saskiej mężczyżni w żniwa dostają 2 10 M. kobiety 1 60 M. Nadto dostają wszędzie mieszkanie i podróż od granicy.

— Z TOW. PRAWNICZEGO i EKONOMICZNEGO w KRAKOWIE. Dnia 14 bm. wygłosił w auli uniwersyteckiej p. dr. Kazimierz Kumaniecki. dyrektor miejskiego urzędu pośrednictwa pracy wykład na temat: O zagranicznych kontraktach pracy galicyjskich robotników sezonowych.

Prelegent na podstawie oryginalnych kontraktów pracy, zawieranych przez naszych rolnych wychodźców sezonowych z pracodawcami niemieckimi, duńskimi i szwedzkimi, przedstawił zdobywane przez nich za granicą zarobki na tle postanowień umowy. Płace sa wymierzane albo miesięcznie albo dziennie: ostatnie należy uważać raczej za regułę. Obok tego dostają robotnicy tygodniowy deputat, wolne mieszkanie z materacami i derkami do okrycia.

Koszta podróży płacą pracodawcy od stacji granicznej i z powrotem, jeżeli robotnik dotrzyma umowy. Niezmiernie ciekawy typ ajentów pokątnych „sui generis“ przedstawiają t. zw. przodownicy lub przodowniczki (Vorarbeiter, Aufseher), którzy rekrutują się sami z pośród robotników, otrzymując za doprowadzenie robotników ze strony pracodawcy obok korzyści natury finansowej, jak wyższa zapłata, osobna prowizja od głowy, przydzielenie żonie przodownika prowadzenia kuchni i wydawanie do jej rąk naturaliów i tp., jeszcze do pewnego stopnia uprzywilejowane stanowisko w charakterze nadzorców. Roboty akordowe praktykowane są przy zbiorze żyta, kartofli, buraków, w Danii zaś także przy uprawie cykorji i kalarepy. Terytorjum, na którem naszego robotnika poszukują rozszerza się z roku na rok. Do Niemiec przybyły w ostatnich latach Dania i Szwecja, obecnie występują co raz silniej prowincje zachodnio-austryackie i Węgry. Pod wpływem tego emigracja sezonowa rośnie gwałtownie, bo kiedy w r. 1902 wyjechało z Galicji 41.725 osób, to w r. 1905 naliczono ich na granicznych stacjach już 105 925, w roku zaś 1907 aż 155.782 osób. Masowa emigracja, która rozpoczęła się już w połowie stycznia bieżącego roku pozwala wnosić, że wychodźctwo sezonowe z Galicji zatoczy w bieżącym roku jeszcze szersze kręgi.

— W SPRAWIE ZAMYKANIA SZYNKÓW

W sprawie petycyi o zamykanie szynków w niedziele i święta, która przy N. 7 „Gminy“ była rozesłana prenumeratorom — zawiadamia się, że osoby pragnące otrzymać większą ilość petycyi dla zbierania podpisów zechcą się zwrócić z żądaniem o wysłanie petycyi pod adresem:

W. P. Jan Szymański
w Krakowie
Ul. Bonerowska 1. 2.

Drukarnia Głosu "Narodu. pod zarządem St. Tomaszewskiego w Krakowie.